

**Олександр Жабенко,**  
кандидат наук з державного управління,  
провідний науковий співробітник  
відділу інтеграції вищої освіти і науки,  
Інститут вищої освіти НАПН України,  
ORCID ID 0000-0001-5257-1743

## **ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ НА НАУКОВОМУ РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

*Статтю присвячено питанню організації професійного розвитку науково-педагогічних працівників в Україні на науковому рівні вищої освіти. Проаналізовано нормативно-правову базу щодо підготовки докторів наук в Україні; виявлено особливості організації професійного розвитку науково-педагогічних працівників в Україні на науковому рівні вищої освіти. Використано методи контент-аналізу нормативно-правових актів та інформації сайтів закладів вищої освіти щодо підготовки докторів наук та дедукції для виявлення особливостей організації професійного розвитку науково-педагогічних працівників в Україні на науковому рівні вищої освіти. Виявлено особливості організації професійного розвитку науково-педагогічних працівників в Україні на науковому рівні вищої освіти (віднесення підготовки докторів наук до наукового рівня вищої освіти; здійснення підготовки докторів наук на науковому рівні вищої освіти без отримання ліцензії на цей вид діяльності; встановлення підвищених вимог до наукових здобутків претендентів на вступ до докторантури; можливість здобуття ступеня доктора наук як науково-педагогічними (науковими) так й іншими категоріями працівників через інформальну освіту тощо). Визначено перспективи подальших наукових досліджень у цьому напрямі.*

**Ключові слова:** докторант, доктор наук, ступінь вищої освіти, науково-педагогічні працівники, наукова програма.

**Постановка проблеми.** У сучасному світі все більшого значення набуває реалізація принципу «навчання протягом життя» (lifelong learning). Для науково-педагогічних працівників це передбачає постійний розвиток, вдосконалення і примноження компетентностей, необхідних для реалізації їх професійної діяльності. Одним із складових і одночасно показником (маркером) професійного розвитку науково-педагогічних працівників є здобуття ступеня доктора наук. Нормативно-правовими актами в Україні у цілому визначено порядок здобуття наукового ступеня. Проте підготовка докторів наук має свої особливості, урахування яких в організації процесу здобуття наукового ступеня значною мірою підвищить рівень підготовки майбутнього доктора наук.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Вчені приділяють увагу проблемам підготовки на третьому освітньому рівні вищої освіти: Н. Внукова та В. Пивоваров на основі аналізу Закону України «Про вищу освіту» виділили особливості реформування підготовки докторів філософії [1], Є. Ніколаєв обґрунтовував підходи до вдосконалення підготовки на освітньо-науковому рівні вищої освіти [5], О. Карагодіна і О. Пожидаєва зосередили увагу на аналізі умов для можливого започаткування програм підготовки докторів філософії зі спеціальності 231 «Соціальна робота» [2].

Незважаючи на наявність значної кількості наукових досліджень з питання підготовки докторів філософії особливості організації професійного розвитку науково-педагогічних працівників на науковому рівні вищої освіти ще не були предметом окремих наукових досліджень.

**Мета статті** – виявлення особливостей організації професійного розвитку науково-педагогічних працівників в Україні на науковому рівні вищої освіти.

Основні завдання статті: проаналізувати нормативно-правову базу щодо підготовки докторів наук в Україні; виявити особливості організації професійного розвитку науково-педагогічних працівників в Україні на науковому рівні вищої освіти.

У дослідженні використовували методи контент-аналізу нормативно-правових актів та інформації сайтів закладів вищої освіти щодо підготовки докторів наук та дедукції для виявлення особливостей організації професійного розвитку науково-педагогічних працівників в Україні на науковому рівні вищої освіти.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Професійний розвиток науково-педагогічних працівників відбувається протягом усієї їх професійної діяльності. Він здійснюється у рамках таких складових освіти як вища освіта та освіта дорослих (у тому числі післядипломна освіта).

Відповідно до законодавства України, науково-педагогічні працівники зобов'язані підвищувати свій професійний рівень і наукову кваліфікацію,

адже забезпечення підвищення кваліфікації наукових і науково-педагогічних працівників є складовою системи забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) [10].

Університети України приділяють значну увагу здобуттю їх науково-педагогічними працівниками ступеня доктора наук. Зокрема, захист докторських дисертацій зараховують науково-педагогічним працівникам як підвищення кваліфікації [6; 15].

У Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» затверджено вимогу, що у складі кафедр університету має бути не менш як 70 % штатних науково-педагогічних працівників із науковими ступенями та/або вченими званнями, із яких не менш як дві особи – доктори наук за профілем кафедри на одну спеціалізацію (освітню програму). Одним із 16 показників, за якими в університеті визначають рівень наукової та професійної активності науково-педагогічного (наукового) працівника, є показник «присудження наукового ступеня доктора наук або присвоєння вченого звання професора». Кафедри зобов'язані підтверджувати рівень своєї науково-інноваційної роботи захистом не менш як однієї докторської дисертації кожні сім років та не менш як п'ять дисертацій доктора філософії за п'ять років [15].

У Національному університеті «Львівська політехніка» розроблено й затверджено «Комплексну програму підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук Національного університету «Львівська політехніка» на 2017–2021 рр.», що охоплює плани як підготовки докторів наук, так і захистів дисертацій на здобуття ступеня доктора наук [3].

Здобуття наукового ступеня доктора наук, як складової професійного розвитку, реалізується науково-педагогічними працівниками на науковому рівні вищої освіти, що відповідають десятому рівню Національної рамки кваліфікацій» [10] (хоча в Національній рамці кваліфікацій науковий рівень відповідає не 10, а 9 рівню – нормативний акт нижчої юридичної сили не

приведено у відповідність до акту вищої юридичної сили). У Національній рамці кваліфікацій репрезентовано опис кожного із 9 кваліфікаційних рівнів. У свою чергу в документі дано визначення кваліфікаційного рівня, як «структурної одиниці Національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю компетентностей, які є типовими для кваліфікацій даного рівня» [4]. Однак варто зауважити, що в описі 9 кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій зазначено не компетентності, а перелік знань, умінь, комунікативних навичок і навичок щодо автономності й відповідальності. Причому цей рівень стосується досягнень науково-педагогічних працівників як щодо здобуття ступеня доктора наук, так і їх подальших досягнень у процесі професійного розвитку. Тому не досить зрозуміло, як особа, яка здобуває ступінь доктора наук, має відповідати опису кваліфікаційного рівня.

Для підготовки докторів філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти заклади вищої освіти (наукові установи) зобов'язані отримати відповідну ліцензію, а для підготовки докторів наук на науковому рівні вищої освіти ліцензія не потрібна. Рішення про відкриття докторантури зі спеціальності приймає вчена рада закладу вищої освіти за наявності у ньому ліцензії на підготовку докторів філософії з аналогічної спеціальності та не менш як три доктори наук у штаті, кваліфікація яких відповідає спеціальності майбутньої докторантури [8].

Здобути науковий ступінь доктора наук можна двома шляхами: або на основі формальної освіти (здобувають за науковими програмами відповідно до визначеного законодавством рівня освіти шляхом навчання в докторантурі закладу вищої освіти (наукової установи) заочною (денною) формою навчання («з метою завершення роботи над науковими дослідженнями та оформлення їх результатів та/або для підготовки публікацій до захисту») або шляхом інформальної освіти (самостійної підготовки своїх наукових досягнень до захисту) [8; 14].

Самостійно готувати наукові досягнення до захисту у вигляді

дисертації (монографії, наукової доповіді за сукупністю статей) для здобуття ступеня доктора наук може будь-яка особа, яка має ступінь доктора філософії (кандидата наук), опублікувала праці за темою наукових досягнень у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях та представила наукові досягнення, що забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення. На здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою) мають право лише науково-педагогічні та наукові працівники закладів вищої освіти (наукових установ), які можуть здобути ступінь без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці [8].

Не врегульованим у Законі «Про вищу освіту» є питання стандартизації. Якщо ще вимоги ст. 9 «Стандарти освітньої діяльності» як «сукупності мінімальних вимог до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу закладу вищої освіти і наукової установи» для наукового рівня вищої освіти може бути реалізовано відповідно до п. 38 «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» [8], то положення ст. 10 «Стандарти вищої освіти» чомусь не передбачають процедуру стандартизації для наукового рівня вищої освіти. Тому не зрозуміло, як можна передбачити «досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти»?

Правила прийому до докторантури, на відміну від правил прийому на програми бакалаврату чи на магістерські програми, затверджують вчені ради закладів вищої освіти (наукових установ) як додаток до Правил прийому [16]. У Національному університеті «Львівська політехніка» Правилами прийому до докторантури встановлено, що «до докторантури приймаються особи, які мають ступінь доктора філософії, наукові здобутки та не менше, ніж 15 опублікованих наукових статей у наукових (зокрема електронних) фахових виданнях України та інших держав (зокрема, не менше 2 статей у наукових

періодичних виданнях інших держав із напрямку, з якого підготовлено дисертацію; до таких публікацій можуть прирівнюватися публікації у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз)». Для вступу в докторантуру претендент окрім інших документів має надати «розгорнуту пропозицію для вступу до докторантури, в якій міститься план дослідницької роботи та інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведених досліджень до захисту» [9]. Такі жорсткі умови для вступу до докторантури звичайно є необхідними, адже для завершення роботи над дисертацією і її захист докторанту відведено всього лише два роки.

Підготовка здійснюється за відповідними науковими програмами, успішне виконання яких є підставою для присудження ступеня вищої освіти – доктор наук [10].

Зауважимо, що на відміну від освітніх програм підготовки докторів філософії наукові програми підготовки докторів наук формуються самими претендентами на цей ступінь вищої освіти. Ніяких точних формулювань щодо необхідності набуття ними за час підготовки хоча б якихось груп чи конкретних компетентностей, як для тих же докторів філософії, немає. Наприклад, освітньо-наукові програми підготовки майбутніх докторів філософії мають включати «не менше чотирьох складових, що передбачають набуття аспірантом (ад'юнктом) таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій: здобуття глибинних знань із спеціальності (групи спеціальностей), за якою (якими) аспірант (ад'юнкт) проводить дослідження ...; оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями ...; набуття універсальних навичок дослідника ...; здобуття мовних компетентностей ...» [8]. Вимоги до освітньо-наукових програм у підзаконному акті є, а вимоги до наукових програм відсутні.

Ще однією із особливостей підготовки на науковому рівні є відсутність зв'язку з практикою. Перше, на що звертається увага в аналізі нормативних документів, – це відсутність у переліку вимог до кандидатів на вступ до

докторантури необхідності мати певний стаж практичного досвіду в обраній спеціальності (особливо це стосується технічних, економічних наук, публічного управління та адміністрування). За такого стану речей очікувати від здобувачів ступеня доктора наук результатів, що мають як теоретичне, так і, що важливо, практичне значення майже неможливо. Адже фахівцю, який зі «студентської лави» пішов у науку й не має досвіду практичної діяльності, дуже складно сформулювати обґрунтовані рекомендації, що справді необхідні, зокрема, виробництву, реальному сектору економіки, органам публічної влади чи органам місцевого самоврядування. Можна було б сподіватися, що відсутність практичного досвіду зможе дещо компенсувати наукове стажування, метою якого є «підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки ...» [13]. Проте, відповідно до абз. 2 п. 6 ст. 34 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», наукове стажування проводиться у «наукових установах, інших дослідницьких організаціях, закладах вищої освіти» [13] й має цілковито наукове спрямування.

Водночас важливим є аспект необхідності тем дисертаційних досліджень, що розробляються здобувачами ступеня доктора наук в докторантурі. Теми досліджень здобувачів, яких готують на умовах контракту, можуть бути ініційовані або самим здобувачами або юридичними чи фізичними особами, що фінансують підготовку здобувачів. У такому разі теми не повинні бути узгодженими із загальною проблематикою, над якою працює заклад вищої освіти чи певний його структурний підрозділ, а у важливості результатів дослідження за темою зацікавлені здобувач та замовники підготовки. У випадку фінансування підготовки докторанта на основі державного або регіонального замовлення тематика досліджень має бути надзвичайно важливою і актуальною для замовника, адже результат дослідження – «створення нових системоутворюючих знань та/або прогресивних технологій та розв'язання важливої наукової або прикладної проблеми, що має загальнонаціональне або світове значення» [10]. Із державного чи місцевого бюджету фінансується не лише підготовка

майбутнього доктора наук, а й дослідження, результати яких необхідні на державному й регіональному рівнях. Тому питання обрання тем досліджень за такого виду фінансування має бути, на наш погляд, чітко окреслено в нормативно-правових актах.

Науково-педагогічні працівники, які перейшли у категорію здобувачів вищої освіти ступеня доктора наук відповідно до законодавства, мають визначені права та обов'язки. Так, в абз. 3 ч. 2 ст. 4 Закону України «Про вищу освіту» зазначено, що «усі особи, які здобувають вищу освіту у закладах вищої освіти, мають рівні права та обов'язки» [10]. Проте докторанти військових закладів вищої освіти, з нашого погляду, обмежені у правах. Відповідно до галузевого документу [7] на них не поширюється деякі права, визначені в Законі України «Про вищу освіту», а саме: «вносити пропозиції щодо умов і розміру плати за навчання», «академічну мобільність, у тому числі міжнародну», «безоплатного проходження практики на підприємствах, в установах, закладах та організаціях, а також на оплату праці під час виконання виробничих функцій згідно із законодавством», «канікулярну відпустку тривалістю не менш як вісім календарних тижнів на навчальний рік», «отримання цільових пільгових державних кредитів для здобуття вищої освіти у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України», «Особи, які навчаються у закладах вищої освіти за денною формою навчання за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, мають право на отримання академічних та соціальних стипендій у встановленому законодавством порядку», «Здобувачі вищої освіти, які навчаються у закладах вищої освіти за денною формою навчання, мають право на пільговий проїзд у транспорті у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України». Зрозуміло, що військова служба передбачає деякі обмеження у правах, проте, на наш погляд, виглядає сумнівним сам підхід, коли норми закону (вищий за юридичною силою) відмінняє наказ центрального органу виконавчої влади (нижчий за юридичною силою). Для цього варто було б внести відповідні доповнення або пояснення до статей



закону.

Крім того, нормативними актами чітко не врегульовано статус докторантів. Згідно із Законом України «Про вищу освіту» [10] докторанти – це здобувачі вищої освіти, особи, які навчаються, а відповідно до п. 1 ст. 31 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [13] докторант – науковий працівник.

Якщо ж докторанти – здобувачі вищої освіти, то вони мають право «на пільговий проїзд у транспорті у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України» [10]. Проте аналіз нормативних документів засвідчує, що це право докторанти не можуть реалізувати, адже Кабінетом Міністрів затверджено постанову, що стосується пільгового проїзду лише для студентів та учнів професійно-технічних навчальних закладів [12].

Здобувачі наукового ступеня доктора наук після завершення навчання мають набути компетентностей, що передбачають спроможність розробляти і впроваджувати методологію і методику дослідницької роботи, створювати нові системоутворювальні знання або прогресивні технології, проводити оригінальні дослідження, розв'язувати важливі наукові або прикладні проблеми загальнонаціонального або світового значення [10]. За результатом порівняння цих компетентностей доктора наук (фахівця, готового для виконання посад доцента, професора, завідувача кафедри) зі складовими компетентності науково-педагогічного працівника [11], то можна констатувати їхню невідповідність.

Відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [13] «присудження наукових ступенів та присвоєння вчених звань є державним визнанням рівня кваліфікації вченого». Однак у нормативно-правових актах відсутнє трактування поняття «кваліфікація вченого». У Законі України «Про освіту» [14] «кваліфікація – визнана уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання)». Кваліфікації поділяють на освітні та професійні (за змістом). І

яку кваліфікацію здобуває доктор наук не зрозуміло, адже, як зазначалося, формування стандартів для цього рівня вищої освіти не передбачено, як не передбачено «стандартизації здобутих особою компетентностей».

**Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок.** Аналіз джерел [4; 7–14] дав змогу визначити особливості організації професійного розвитку науково-педагогічних працівників, а саме:

- визнання підготовки докторів наук науковим рівнем вищої освіти;
- здійснення підготовки докторів наук на науковому рівні вищої освіти без отримання ліцензії на цей вид діяльності;
- встановлення підвищених вимог до наукових здобутків претендентів на вступ до докторантури спричинено дворічною підготовкою в докторантурі;
- можливість здобуття ступеня доктора наук як науково-педагогічними (науковими), так і іншими категоріями працівників шляхом інформальної освіти (самостійної підготовки своїх наукових досягнень до захисту);
- відірваність підготовки на науковому рівні вищої освіти від практики (неврегульованість питань: набору до докторантури фахівців-практиків; формування тем досліджень докторантів, підготовка яких здійснюється за рахунок коштів державного чи місцевого бюджетів);
- відсутність положень у нормативно-правових актах щодо необхідності стандартизації підготовки та його результатів для наукового рівня вищої освіти; вимог до формування наукових програм підготовки докторів наук;
- суперечливість і не відповідність формулювань деяких положень нормативно-правових актів, що регулюють підготовку докторів наук.

Ці особливості організації професійного розвитку науково-педагогічних працівників України, на нашу думку, необхідно враховувати під час розроблення нових нормативно-правових актів в галузі освіти

України з питань підготовки й професійного розвитку науково-педагогічних працівників та усуненні колізій у наявних; формування університетами моделей професійного розвитку науково-педагогічних працівників; реалізації науково-педагогічними працівниками принципу «освіта протягом життя» шляхом складання власних «індивідуальних освітніх траєкторій».

Подальшого дослідження потребують питання організації процесу атестації здобувачів наукового ступеня доктора наук, формування індикаторів професійного розвитку науково-педагогічних працівників.

### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Внукова Н. М., Пивоваров В. М. Особливості реформування підготовки кандидатів наук (докторів філософії). Актуальні напрями правового забезпечення інноваційної та інвестиційної політики в Україні. Харків : Право, 2014. С. 115–119. URL : [http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2014/11/Vnukova\\_Pivovarov.pdf](http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2014/11/Vnukova_Pivovarov.pdf)
2. Карагодіна О., Пожидаєва О. Запровадження програм підготовки докторів філософії з соціальної роботи: аналіз поточної ситуації. Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2017. № 1. С. 85–91. URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VAPSV\\_2017\\_1\\_12](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VAPSV_2017_1_12)
3. Комплексна програма підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук Національного університету «Львівська політехніка» на 2017–2021 рр., затверджена Вченою радою Національного університету «Львівська політехніка» 22.11.2016, протокол № 28. URL : <http://lp.edu.ua/kompleksna-programa-pidgotovky-zdobuvachiv-vyshchoyi-osvity>.
4. Національна рамка кваліфікацій : додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011. № 1341. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-n#n12>
5. Ніколаєв Є. Як в Україні створити сучасну систему підготовки докторів філософії (Ph.D.)? (Policy Paper). Європейський інформаційно-дослідницький центр. К., 2016. 48 с. URL : [http://radaprogram.org/sites/default/files/infocenter/piblications/phd\\_training\\_system\\_in\\_ukraine.pdf](http://radaprogram.org/sites/default/files/infocenter/piblications/phd_training_system_in_ukraine.pdf)
6. Освітня діяльність Університету за 2016/2017 навчальний рік : презентація звіту ректора НТУ «ХПІ» на засіданні вченої ради університету 22.12.2017, протокол № 11. URL : <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/vr/wp-content/uploads/sites/27/2017/12/2-doklad-Sokol.pdf>
7. Особливості підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих військових навчальних закладах (науково-дослідних установах) Міністерства оборони України, затверджено наказом Міністерства оборони України 24.02.2017 № 115; зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21.03.2017 за № 383/30251. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0383-17?lang=ru>
8. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-n>
9. Правила прийому до докторантури Національного університету «Львівська політехніка» у 2019 р. / сайт Національного університету «Львівська політехніка». URL : [http://lp.edu.ua/sites/default/files/attach/2016/330/pravyala\\_pryyomu\\_do\\_doktorantury\\_2019.pdf](http://lp.edu.ua/sites/default/files/attach/2016/330/pravyala_pryyomu_do_doktorantury_2019.pdf)
10. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII (із змінами; у

редакції від 01.01.2019, підстава № 2443-VIII, 2300-VIII). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

11. Про затвердження кваліфікаційних характеристик професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів : наказ МОН України від 01.06.2013 № 665. URL : <https://ru.osvita.ua/legislation/other/37302/>

12. Про затвердження Порядку надання пільгового проїзду студентам вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації та учням професійно-технічних навчальних закладів у міському й приміському пасажирському транспорті та міжміському автомобільному і залізничному транспорті територією України : постанова Кабінету Міністрів України від 05.04.1999 № 541 (із змінами; у редакції від 28.10.2017, підстава № 812-2017-п. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/541-99-п>

13. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII (із змінами; у редакції від 07.03.2018, підстава № 2269-VIII). URL : <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

14. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (із змінами; у редакції від 19.01.2019, підстава № 2657-VIII, № 2661-VIII). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

15. Тимчасове положення про організацію освітнього процесу в КПІ ім. Ігоря Сікорського: додаток Ж. 4. Вимоги до науково-педагогічних працівників кафедри / сайт Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». URL : <http://kpi.ua/regulations-zh-4>

16. Умови прийому на навчання до закладів вищої освіти України в 2019 році, затверджено наказом Міністерства освіти і науки України 11.10.2018 № 109; зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21.12.2018 року за № 1456/32908. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/Новини/2018/12/28/priyomu-2019.pdf>

Стаття надійшла до редакції 13.06.2019

***Oleksandr Zhabenko. The features of organization of professional development of scientific and pedagogical workers on the scientific level of higher education***

*The article is devoted to the issue of identifying the peculiarities of the organization of professional development of scientific and pedagogical workers in Ukraine on the scientific level of higher education. The main tasks of the article: to analyse the legal and regulatory framework for the training of doctors of sciences in Ukraine; to identify peculiarities of the organization of professional development of scientific and pedagogical workers in Ukraine on the scientific level of higher education. The research used methods: method of content analysis of legal and regulatory framework and information of the sites of higher education institutions regarding the preparation of doctors of science; method of deduction to identify the peculiarities of the organization of professional development of scientific and pedagogical workers in Ukraine on the scientific level of higher education. The peculiarities of organization of professional development of scientific and pedagogical workers in Ukraine on the scientific level of higher education are revealed (refer of the training of doctors of sciences to the scientific level of higher education; realization the training of doctors of sciences at the scientific level of higher education without obtaining a license for this type of activity; establishment of increased requirements for scientific achievements of applicants for admission to doctoral studies; possibility of obtaining the degree of Doctor of Science by all categories of employees (scientific and pedagogical workers, scientific workers, etc.) through non-formal education; the absence of provisions in the legal and regulatory framework regarding: the need for standardization of training and its results for the scientific level of higher education; requirements for the formation of scientific programs for the training of doctors of sciences; preparation on the scientific level of higher education is not combined with practice). Prospects for further scientific research in this direction have been determined.*

**Keywords:** *doctoral student, doctor of sciences, degree of higher education, scientific and*

## REFERENCES

1. Vnukova N. M., Pyvovarov V. M. (2014) Osoblyvosti reformuvannia pidhotovky kandydativ nauk (doktoriv filosofii). Aktualni napriamy pravovoho zabezpechennia innovatsiinoi ta investytsiinoi polityky v Ukraini. Kharkiv : Pravo. S. 115–119. URL : [http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2014/11/Vnukova\\_Pivovarov.pdf](http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2014/11/Vnukova_Pivovarov.pdf) [in Ukrainian].
2. Karahodina O., Pozhydaieva O. (2017) Zaprovadzhennia prohram pidhotovky doktoriv filosofii z sotsialnoi roboty: analiz potochnoi sytuatsii. Visnyk Akademii pratsi, sotsialnykh vidnosyn i turyzmu. № 1. S. 85–91. URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VAPSV\\_2017\\_1\\_12](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VAPSV_2017_1_12) [in Ukrainian].
3. Kompleksna prohrama pidhotovky здобувачив vyshchoi osvity stupenia doktora filosofii ta doktora nauk Natsionalnogo universytetu «Lvivska politehnika» na 2017–2021 rr., zatverdzhena Vchenoiu radoiu Natsionalnogo universytetu «Lvivska politehnika» 22.11.2016, protokol № 28. URL : <http://lp.edu.ua/kompleksna-programa-pidgotovky-zdobuvachiv-vyshchoyi-osvity>. [in Ukrainian].
4. Natsionalna ramka kvalifikatsii : dodatok do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23.11.2011. № 1341. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-n#n12> [in Ukrainian].
5. Nikolaiev Ye. (2016) Yak v Ukraini stvoryty suchasnu systemu pidhotovky doktoriv filosofii (Ph.D.)? (Policy Paper) / Yevropeyskyi informatsiino-doslidnytskyi tsentr. K. 48 s. URL : [http://radaprogram.org/sites/default/files/infocenter/publications/phd\\_training\\_system\\_in\\_ukraine.pdf](http://radaprogram.org/sites/default/files/infocenter/publications/phd_training_system_in_ukraine.pdf) [in Ukrainian].
6. Osvitnia diialnist Universytetu za 2016/2017 navchalnyi rik : prezentatsiia zvituv rektora NTU «KhPI» na zasidanni vchenoi rady universytetu 22.12.2017, protokol № 11. URL : <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/vr/wp-content/uploads/sites/27/2017/12/2-doklad-Sokol.pdf> [in Ukrainian].
7. Osoblyvosti pidhotovky здобувачив vyshchoi osvity stupenia doktora filosofii ta doktora nauk u vyshchykh viiskovykh navchalnykh zakladakh (naukovo-doslidnykh ustanovakh) Ministerstva oborony Ukrainy, zatverdzheno nakazom Ministerstva oborony Ukrainy 24.02.2017 № 115; zareiestrovano v Ministerstvi yustytsii Ukrainy 21.03.2017 za № 383/30251. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0383-17?lang=ru> [in Ukrainian].
8. Poriadok pidhotovky здобувачив vyshchoi osvity stupenia doktora filosofii ta doktora nauk u zakladakh vyshchoi osvity (naukovykh ustanovakh), zatverdzhenyi postanovoio Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23.03.2016 № 261. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-n> [in Ukrainian].
9. Pravyla pryomu do doktorantury Natsionalnogo universytetu «Lvivska politehnika» u 2019 r. / sait Natsionalnogo universytetu «Lvivska politehnika». URL : [http://lp.edu.ua/sites/default/files/attach/2016/330/pravyla\\_pryomu\\_do\\_doktorantury\\_2019.pdf](http://lp.edu.ua/sites/default/files/attach/2016/330/pravyla_pryomu_do_doktorantury_2019.pdf) [in Ukrainian].
10. Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 № 1556-VII (iz zminamy; u redaktsii vid 01.01.2019, pidstava № 2443-VIII, 2300-VIII). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian].
11. Pro zatverdzhennia kvalifikatsiinykh kharakterystyk profesii (posad) pedahohichnykh ta naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv navchalnykh zakladiv : nakaz MON Ukrainy vid 01.06.2013 № 665. URL : <https://ru.osvita.ua/legislation/other/37302/> [in Ukrainian].
12. Pro zatverdzhennia Poriadku nadannia pilhovoho proizdu studentam vyshchykh navchalnykh zakladiv I-IV rivniv akredytatsii ta uchniam profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv u miskomu y prymiskomu pasazhyrskomu transporti ta mizhmiskomu avtomobilnomu i zaliznychnomu transporti terytoriiu Ukrainy : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 05.04.1999 № 541 (iz zminamy; u redaktsii vid 28.10.2017, pidstava № 812-2017-p. URL :

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/541-99-p> [in Ukrainian].

13. Pro naukovu i naukovo-tekhnichnu diialnist : Zakon Ukrainy vid 26.11.2015 № 848–VIII (iz zminamy; u redaktsii vid 07.03.2018, pidstava № 2269–VIII). URL : <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19> [in Ukrainian].

14. Pro osvitu : Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 № 2145-VIII (iz zminamy; u redaktsii vid 19.01.2019, pidstava № 2657-VIII, № 2661-VIII). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].

15. Tymchasove polozhennia pro orhanizatsiiu osvitnoho protsesu v KPI im. Ihoria Sikorskoho: dodatok Zh. 4. Vymohy do naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv kafedry / sait Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy «Kyivskyi politekhnichniyi instytut imeni Ihoria Sikorskoho». URL : <http://kpi.ua/regulations-zh-4> [in Ukrainian].

16. Umovy pryiomu na navchannia do zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy v 2019 rotsi, zatverdzheno nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy 11.10.2018 № 109; zareiestrovano v Ministerstvi yustytsii Ukrainy 21.12.2018 roku za № 1456/32908. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/Novyny/2018/12/28/priyomu-2019.pdf> [in Ukrainian].